

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Jäälinojan valuma-alueen kunnostustyöt

Asian tähänastiset vaiheet

Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistys ry on perustettu parantamaan Jäälinojan valuma-alueen vesistöjen tilaa. Vesien tilan kannalta ongelmia aiheutuu muun erityisesti laajoista metsäojituksista. Jäälinjärveen ja siitä laskevaan Jäälinojaan tulee valumavesien mukana runsaasti kiintoaineita ja siihen sitoutuneita ravinteita. Valuma-alueen kunnostustyöt on aloitettu Jäälinjärven yläpuolisella valuma-alueella vuonna 2012, ja töitä on tarkoitus edelleen jatkaa. Tietoja yhdistyksestä ja sen toiminnasta sekä tähän mennessä toteutetuista vesienhoitotoimista on saatavissa nettiosoitteesta www.kiiminginjaalinvedet.net. Suunnittelua ja tähänastista toteutusta on seurannut laaja asiantuntijoista sidosryhmistä koostuva Kiimingin – Jäälin vesienhoitotoimikunta, johon kuuluu muiden ohella ELY-keskuksen edustus.

Yhdistys tekee yhteistyötä muun muassa Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaan kanssa. Metsäkeskus on laatinut suunnitelman neljän pienehkön kosteikon rakentamisesta Jäälinojaan laskevien valumavesien käsittelemiseksi. Nämä ovat

- Leppisuo
- Näppäri
- Kivisuo
- Selkäsuo

Mainitut kosteikot lukuun ottamatta Näppäriä sijaitsevat Oulun kaupungin maalla. Kaupungilta on pyydetty suostumusta alueiden käyttämisestä suunniteltujen kosteikoiden rakentamiseen. Näppäri sijaitsee yksityisellä maalla.

Metsäkeskuksen kanssa on sovittu, että Kiimingin- Jäälin vesienhoitoyhdistys hankkii maanomistajien suostumukset ja viranomaisluvut, ja Metsäkeskus toteuttaa kyseiset hankkeet. Valmistuttuaan kosteikot jäävät Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistyksen hoidettavaksi.

Jatkossa toteutettavat kohteet

Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaan laatima kosteikkosuunnitelma on liitteenä 1. Kunnostushanketta toteuttaessaan yhdistys pitää lähtökohtanaan, että maanomistajien kanssa saadaan aikaan kattavat sopimukset paitsi kosteikkoalueista myös niille johtavista kulku-urista. Tällöin luvan tarve jää arvioitavaksi vesilain mukaisesti sen perusteella, aiheutuuko hankkeesta sel-

laista yleisen edun loukkausta, joka edellyttäisi aluehallintoviraston lupaa. Kosteikot tehdään pääasiassa kaivamalla, ja padotukset jäävät vähäisiksi. Pyydämme ELY-keskuksen lausuntoa vesilain mukaisesta luvantarpeesta mainittujen hankkeiden toteuttamiseksi. Arvioinnin pohjaksi esitämme kohteittain seuraavaa:

Leppisuo

Leppisuo sijaitsee aivan Jäälin taajaman eteläreunalla asemakaava-alueen ulkopuolella. Leppisuo on vaikuttavuuden kannalta tärkein suunnitelluista kosteikoista. Sen yläpuolisen valuma-alueen pinta-ala $2,15 \text{ km}^2$, ja hanke sijoittuu Jäälinojan ylävirralle. Oulun kaupungin yleiskaavassa alueelle sijoittuu mahdollisesti uusi kokoojatie nykyiseltä Kuusamontieltä Laivakankaan suuntaan. Jotta kosteikko ei tulisi esteeksi kokoojatien rakentamiselle, yhdistys on päättänyt pienentää kosteikkoa alavirran puoleisesta päästä niin, ettei hanke ole ristiriidassa kaavaluonnoksen kanssa. Kaavakartan luonnokseen sijoitettu pienennetty suunnitelma on liitteenä 2.

Leppisuo sijoittuu Laivakankaan pohjavesialueen reunalle mutta ei varsinaiselle pohjaveden muodostumisalueelle (liite 3). Lähin pohjaveden havaintoputki ja tutkittu vedenottamon paikka on runsaan puolen kilometrin päässä kosteikosta. Tutkitun vedenottamon lähisuojavyöhykkeelle kosteikosta on matkaa noin neljäsataa metriä. Pohjaveden korkeus kyseisillä tutkimuspaikoilla on noin tasossa $N_{60} + 39 \text{ m}$. N_{2000} korkeusjärjestelmässä tämä vastaa suunnilleen tasoa $N_{2000} + 39,4 \text{ m}$

Leppisuon kosteikkosuunnitelman rakenteita tai vedenpintaa ei ole sidottu korkeusjärjestelmään, mutta maanpinnan korkeudet on määritelty laserkeilausaineiston perusteella (liite 4). Vedenpinta on tarkoitus padottaa suunnilleen nykyisen maanpinnan tasolle eli suunnilleen korkeuteen $N_{2000} + 39,2 \text{ m}$, kun nykyinen vedenpinta ojassa on noin $0,4 - 0,5$ metriä tätä alempana.

Laivakankaan pohjavesialue on ns. antikliininen harju, josta pohjavettä virtaa pois päin alavampiin maastokohtiin. Leppisuon vedenpinnan vähäinen nousu saattaa periaatteessa hie- man pienentää tätä virtausta etelän suuntaan ja siten lisätä esiintymän antoisuutta vedenot- tamolla. Toisaalta Leppisuon padotus ei aiheuta pohjaveden pilaantumisriskiä, koska pohja- veden virtaussuunta ei hankkeen johdosta muutu.

Näppäri

Näppärin kosteikon valuma-alueen pinta-ala on $0,5 \text{ km}^2$. Hanke sijaitsee asutuksen välittö- mässä läheisyydessä maa- ja metsätalousalueella. Hanke ei sanottavasti vaikuta alueen ve- denkorkeuksiin, koska hanke toteutetaan pääasiassa kaivamalla. Alueen omistaa Leena Schönberg, osoite Leenantie 34, 90940 Jääli.

Kivisuo

Kivisuon kosteikko sijoittuu suoalueelle varsin etäälle asutuksesta. Hanke ei vaikuta vedenkorkeuksiin alueella.

Selkäsuu

Selkäsuon alueeseen kohdistuu maakäyttötarpeita, jotka ovat vielä hahmottumatta. Tästä syystä, ja koska Selkäsuon kosteikon vaikuttavuus vesienhoidon kannalta on pienekkö, yhdistys on päättänyt luopua hankkeen toteuttamisesta toistaiseksi.

Lopuksi

Lausuntopyyntö koskee hankkeita, jotka ovat mittasuhteiltaan varsin pieniä. Kaikki kohteet sijaitsevat puroa pienemmissä kaivetuissa ojissa. Kiimingin –Jäälin vesienhoitoyhdistys katsoo edellä sanotun perusteella, että Laivakankaan pohjavesiesiintymän antoisuus tai esiintymän käyttökelpoisuus vedenhankintaan ei toimenpiteiden johdosta heikkene, eikä hankkeiden toteuttaminen muutoinkaan loukkaa yleistä etua vesilain 3 luvun 2 §:n tarkoittamalla tavalla. Yhdistyksen mielestä hankkeet voidaan toteuttaa ilman aluehallintoviraston lupaa.

Leppisuon kosteikon lähettyvillä on tiedostettu kolme muinaismuistoa (kiviröykkiötä, liite 5), joiden häiriintymättömyys varmistetaan hanketta toteutettaessa. Muita suojelu- ja rauhoitusalueita alueella ei tiettävästi ole lukuun ottamatta Laivakankaan pohjavesialuetta, jota on käsitelty edellä.

Puusto poistetaan maanomistajien kanssa sovittavalla tavalla. Pato- ja kaivutöissä käytetään pääasiassa telakaivuria. Ympäristölle aiheutuvia vahinkoja ja haittoja vältetään, kuten Metsäkeskuksen suunnitelmassa on sanottu, ja työn jäljet siistitään. Tässä mainitut työt on tarkoitus toteuttaa syksyllä 2013.

Kiimingin –Jäälin vesienhoitoyhdistyksen puolesta asiaa hoitaa DI Birger Ylisaukko-oja, puhelin 045 204 1003 , sähköposti birger.ylisaukko-oja@pp.inet.fi .

Kunnioittavasti

KIIMINGIN –JÄÄLIN VESIENHOITOYHDISTYS RY

Eero Laine
puheenjohtaja

Liitteet:

1. Jäälinojan vesienhoitosuunnitelma. Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa 24.05.2013.
2. Leppisuon kosteikko ja Myllykorpi 2 -kaavaluonnos
3. Leppisuon pienennetty kosteikko ja Laivakankaan pohjavesialue (Pohjavesialueen suojelusuunnitelman liite 7).
4. Leppisuon korkeuskäyrät
5. Näppärinkankaan muinaismuistot